

- J. 2007: Sedemnášť rokov zimného sčítania vodného vtáctva na Dunaji – výsledky z rokov 1991–2007. — *Tichodroma* **19**: 115–126.
- FERIANC O. 1964: Stavovce Slovenska 2. Vtáky 1. — Vydavateľstvo SAV, Bratislava.
- KALIVODOVÁ E. & DAROLOVÁ A. 1998: Vtáky slovenského úseku Dunaja a Žitného ostrova. — *Združenie Biosféra*, Bratislava.
- KANUŠČÁK P. 1985: Doplnky k poznaniu avifauny širšieho okolia Piešťan. — *Balneologický spravodajca* **23**: 88–102.
- KÚDELA M. & CELEC P. 2002: Contribution to the knowledge of occurrence of birds in a seepage canal of the Gabčíkovo hydropower project during the winter half-year (Danubian plain, South-West Slovakia). — *Tichodroma* **15**: 44–52.
- MATOUŠEK B. 1962: Faunistický prehľad slovenského vtáctva. Časť 2. — *Acta Rer. natur. Mus. nat. slov.* **8**: 3–93.
- RÁC P. 1998: Poznámky k práci "Vtáky slovenského úseku Dunaja a Žitného ostrova". — *Tichodroma* **11**: 217–243.

Došlo: 23. 7. 2009

Prijaté: 14. 10. 2009

Príloha 1. Chronologický prehľad výskytov hrdzavky potápavej (*Netta rufina*) počas zimných sezón 1992/1993 – 2007/2008 na Dunaji.

Appendix 1. Chronological overview of Red-crested Pochard (*Netta rufina*) occurrences during winter seasons 1992/1993 – 2007/2008 on the River Danube.

11. 1. 1993 Bratislava-Čunovo 1 samica na zdrži DVD (J. Svetlík in litt.). Rác (1998) tento výskyt chybné datoval (uviedol r. 1994). 14. 1. 1993 Bratislava-Čunovo 2 ex. (pár) na zdrži DVD (J. Svetlík in litt.). Rác (1998) tento výskyt chybné datoval (uviedol r. 1994). 25. 12. 1993 Kalinkovo 1 ex. na zdrži DVD (J. Svetlík in Rác 1998 et in litt.). 23. 1. 1994 Bratislava-Jarovce 1 samec na Dunaji (M. Noga in litt.). Darolová & Jureček (2002) lokalizovali tento výskyt lokalitou „pri ostrove Kopáč“. 25. 1. 1994 Bratislava-Čunovo 1 samica na zdrži DVD (J. Svetlík in Rác 1998 et in litt.). 11. 2. a 22. 2. 1994 Bratislava-Čunovo 1 ex. na zdrži DVD (J. Svetlík in litt.). 26. 2. 1994 Bratislava-Rusovce 5 ex. na „Rusovskom ramene“ Dunaja (M. Kúdela in Darolová & Jureček 2002). 14. 1. 1995 Gabčíkovo 2 ex. na starom koryte Dunaja pri ostrove „Isztragov“ (Kalivodová & Darolová 1998, A. Darolová & S. Vongrej in Darolová et al. 2007). 28. 2. 1996 Bratislava-Rusovce 2 ex. (pár) na Dunaji, Kyselica 2 samec na prívodnom kanáli DVD (P. Kovačovský & I. Rychlík in litt.). 18. 2. 1997 Šamorín 9 ex. na zdrži DVD (P. Kovačovský & I. Rychlík in litt.). Darolová & Jureček (2002) tento výskyt chybné datujú (uvádzajú r. 1994). 26. 2. 1998 Bratislava-Podunajské Biskupice 2 ex. na Dunaji v ústí „Kopáčskeho ramena“ (P. Kovačovský & I. Rychlík in litt.). 15. 12. 1998 Bratislava-Čunovo 1 samec na starom koryte Dunaja pod prehradením (P. Kovačovský & I. Rychlík in litt.). 28. 12. 1998 Bratislava-Čunovo 8 ex. na starom koryte Dunaja pod prehradením (P. Kovačovský & I. Rychlík in Darolová & Jureček 2002 et in litt.). 29. 12. 1998 Vojka nad Dunajom 6 ex. na dunajskom ramene (J. Lengyel in litt.). 30. 12. 1998 Dobrohošť 5 ex. na dunajskom ramene (Rác 1998), Gabčíkovo 1 samec na prívodnom kanáli DVD (J. Lengyel in litt.). 9. 1. 1999 Bratislava-Rusovce 1 samec na „Rusovskom ramene“ Dunaja (P. Kovačovský in litt.). 30. 12. 1999 Bratislava-Podunajské Biskupice 14 ex. na priesakovom kanáli DVD (Kúdela & Celec 2002 et in litt.). 8. 1. 2000 Bratislava-Podunajské Biskupice 2 ex. na priesakovom kanáli DVD (Kúdela & Celec 2002 et in litt.). 15. 1. 2000 staré koryto Dunaja medzi Gabčíkovom (prístav) a Sapom 1 ex. (A. Kürthy in Darolová et al. 2007), staré koryto Dunaja medzi Vojkou nad Dunajom a Bratislavou-Čunovom 5 ex. (P. Kovačovský & I. Rychlík in Darolová et al. 2007), priesakový kanál DVD medzi Bratislavou-Podunajskými Biskupicami a Kyselicou 3 ex. (P. Kovačovský & I. Rychlík in litt.). 22. 1., 28. 1. a 4. 2. 2000 Bratislava-Podunajské Biskupice 2 ex. na priesakovom kanáli DVD (Kúdela & Celec 2002 et in litt.). 11. 2. 2000 priesakový kanál DVD medzi Hamuliakovom a Šamorínom 23 ex. (Kúdela & Celec 2002 et in litt.). 20.1. 2001 staré koryto Dunaja medzi Gabčíkovom (prístav) a Sapom 5 ex. (M. Kúdela in Darolová et al. 2007 et in litt.). 29. 1. 2002 Bratislava-Čunovo 2 ex. na zdrži DVD (Š. Benko in litt.). 4. 2. 2002 Bratislava-Čunovo 33 ex. na zdrži DVD (Š. Benko in litt.). 23. 1. 2003 priesakový kanál DVD medzi Bratislavou-Podunajskými Biskupicami a Hamuliakovom 1 ex. (J. Ridzoň). 15. 2. 2003 Šamorín-Čilistov 1 samec na zdrži DVD (J. Svetlík in litt.). 13. 12. 2003 Kalinkovo 1 samec na zdrži DVD (R. Kvetko in litt.). 14. 2. 2004 Bratislava-Jarovce 2 ex. na Dunaji (M. Kúdela in litt.), Šamorín 22 ex. na zdrži DVD (P. Kovačovský & J. Mikuš in litt.). 15. 2. 2004 Bratislava-Čunovo 2 ex. v zátoke zdrže DVD (M. Kúdela in litt.). 17. 1. 2005 zdrž DVD bez bližšej lokalizácie 4 ex. (P. Kovačovský et al. in Darolová et al. 2007). 13. 2. 2005 Bratislava-Jarovce 1 ex. na „Jarovskom ramene“ Dunaja (M. Kúdela in litt.). 17. 12. 2005 Bratislava-Jarovce 2 ex. na štrkovisku na „Jarovskom ostrove“ (M. Kúdela in litt.). 6. 1. 2006 Mužla-Čenkov 1 juv. ex. na Dunaji (J. Gúgh & M. Prommer in litt.). 13. 1. 2006 Šamorín 8 ex. na zdrži DVD (J. Svetlík & J. Ridzoň in Darolová et al. 2007). 18. 1. 2006 priesakový kanál DVD medzi Bratislavou-Podunajskými Biskupicami a Hamuliakovom 1 ex. (J. Ridzoň). 18. 2. 2006 staré koryto Dunaja medzi Gabčíkovom (prístav) a Sapom 5 ex. (M. Baláž in litt.). 19. 2. 2006 prívodný kanál DVD medzi Bodíkami a Gabčíkovom 13 ex., priesakový kanál DVD medzi Bodíkami a Gabčíkovom 6 ex. (J. Ridzoň). 17. 12. 2006 priesakový kanál DVD medzi Bratislavou-Podunajskými Biskupicami a Hamuliakovom 8 ex. (V. Prachár in litt.). 13. 1. 2007 Bratislava-Jarovce 21 ex. na štrkovisku na „Jarovskom ostrove“ (M. Kúdela in litt.). 14. 1. 2007 Bratislava-Čunovo 1 ex. na starom koryte Dunaja pod prehradením (J. Ridzoň in Darolová et al. 2007), Šamorín 2 samec na zdrži DVD (J. Svetlík in Darolová et al. 2007), priesakový kanál DVD medzi Bratislavou-Podunajskými Biskupicami a Hamuliakovom 1 ex. (V. Prachár in litt.). 27. 1. 2007 Bratislava-Čunovo 1 samec na priesakovom kanáli DVD (B. Demovič in litt.). 17. 2. 2007 Kalinkovo 30 ex. na zdrži DVD (J. Ridzoň). 22. 2. 2007 Bratislava-Čunovo 1 ex. na priesakovom kanáli DVD a 4 ex. na zdrži DVD (R. Jambor in litt.). 1. 12. 2007 Bratislava-Čunovo 1 ex. na zdrži DVD (J. Ridzoň & P. Košťá). 22. 1. 2008 Bratislava-Čunovo 2 ex. (pár) na zdrži DVD (R. Kvetko in litt.). 26. 1. 2008 Baka 1 ex. na prívodnom kanáli DVD (R. Kvetko in litt.). 10. 2. 2008 prívodný kanál DVD medzi Šamorínom-Čilistovom a Vojkou nad Dunajom 8 ex. (J. Ridzoň).

Zaujímavé ornitologické pozorovania z rybníčných sústav Turnianskej a Košickej kotliny (V Slovensko)

Remarkable ornithological observations from fishpond areas in Turnianska kotlina and Košická kotlina basins (E Slovakia)

Miroslav FULÍN¹ & Milan OLEKŠÁK²

¹Východoslovenské múzeum, Hviezdoslavova 3, 041 36 Košice, Slovensko; miroslav.fulin@vsmuzeum.sk

²Správa NP Slovenský kras, Biely kaštieľ, 049 51 Brzotín, Slovensko; milan.oleksak@soprs.sk

Rybníčné sústavy v Turnianskej kotlině v Slovenskom krase (Hrhovské rybníky, Turniansky rybník) a v Košickej kotlině (Perínske rybníky) vznikli prehradením malých tokov v predtým odvodnených depresiách. V súčasnosti slúžia na intenzívny chov rýb. Osobitná územná ochrana je zabezpečená na Perínskych rybníkoch, ktoré sú chráneným areálom. Avifaunu Hrhovských rybníkov spracovali Fulín et al. (1995) a vtáčím spoločenstvám Turnianskeho rybníka sa venovali Gajdošová & Olekšák (2002). Avifauna Perínskych rybníkov v hniezdnom období nebola doteraz podrobne študovaná, avšak čiastkové údaje nájdeme v práci Drapeckého et al. (1988). Od r. 2008 sa v CHA Perínske rybníky realizuje systematický prieskum avifauny v litorálnej vegetácii metódou odchyty do nárazových sietí, ostatné rybníky sú autormi navštevované sporadicky a nepravidelne. V príspevku uvádzame vybrané pozorovania niektorých vzácnejších druhov.

Dňa 17. 6. 2009 pri návšteve Hrhovských rybníkov sme nad hladinou Malého hrhovského rybníka zaregistrovali poletovať bielo sfarbené čajkotvaré vtáky. Ich spôsob letu a strmhlavý lov potravy bol typický pre rybáre. Po priblížení sme potom podľa jasných determináčnych znakov (obr. 1) určili štyri jedince rybára sivého (*Sterna sandvicensis*). Podľa sfarbenia boli dva jedince adultné a dva subadultné. Spoločnosť im robil jeden jedinec čajky smejivej (*Larus ridibundus*). Pri love potravy sa zdržiavali v strede vodnej plochy a dolietali do vzdialenosti najbližšie 100 m od brehu. Permanentný lov potravy striedali s posedávaním na kolíkoch

vo vode až do zotmenia. Druhý deň sme ich už na lokalite nezistili.

Počas jednodňového odchyty vtákov na Perínskych rybníkoch (18. 6. 2009) sme pri večernej kontrole zistili v sieti prítomnosť šašiniarika tenkozobého (*Acrocephalus melanopogon*). Na jeho prítomnosť nás upozornil výrazne odlišný hlasový prejav a neskôr aj nápadne rozdielne sfarbenie oproti trsteniari-kovi malému (*Acrocephalus schoenobaenus*). Vták bol odchytený na južnom rybníku v línii na rozhraní porastov súvislej trsti a pálky cca 5 m od brehu hrádze. Jedinec bol plne operený, ručné letky silne opotrebované, bez náznaku pohniezdneho prchnutia (obr. 2). Bol určený ako M+1k a okružkovaný. Šašiniarik tenkozobý bol na východnom Slovensku doteraz zistený iba na rybníkoch pri Iňačovciach (Trnka & Čapek 2002).

V rámci 10-dňovej odchytovej akcie (1.–10. 5. 2009) na Perínskych rybníkoch, zamera-nej na trstinové druhy spevavcov, sme dňa 5. 5. 2009 odchytili v ranných hodinách pár slávikov modrákov (*Luscinia svecica cyaneacula*). Oba jedince boli odchytené na južnom rybníku v línii postavenej v poraste trsti cca 70 m od brehu do vnútra rybníka. Jedince boli plne operené, samica mala hniezdnu nažinu v štvrtom stupni, čo je štádium už po inkubácii vajec. Vtáky boli okružkované. Samec bol opätovne kontrolovaný v poraste trsti na severnom rybníku 10. 5. 2009 cca 300 m od miesta prvého odchyty (obr. 3). Škopek & Cepák (2008) udávajú hniezdne obdobie pre tento druh od polovice apríla do konca júla. Podľa Kociana (2002) hniezdenie

na východnom Slovensku doteraz potvrdené nebolo. Najbližšie k Perínskym rybníkom (asi 10 km) bol doteraz zaznamenaný v hniezdom období na mokradi medzi Veľkou Idou a Komárovcami (S. Pačenovský, in verb.). V r. 2008 sme na tom istom mieste dňa 30. 7. 2008 odchytili taktiež pár slávikov modrákov. Išlo o vtáky v prvom kalendárnom roku života, ktoré už boli plne preperené z juvenilného šatu a vzhľadom na začiatok migrácie nemuselo ísť o miestnu populáciu.

Druhý z autorov dňa 17. 5. 2008 vykonával odchyt spevavcov v krovitom leme západnej časti Turnianskeho rybníka v Slovenskom krase. Počas odchytu bol zaznamenaný intenzívny spev samca slávika veľkého (*Luscinia luscinia*). Okrem tohto jedinca spievalo v okolí ďalších 6 jedincov *Luscinia megarhynchos*. Približne hodinu po východe slnka bol tento jedinec odchytený. Na jeho pohlavnú aktivitu poukázala výrazne zdurená kloaka. V podvečerných hodinách bola na tomto mieste odchytená aj samica s výrazne vyvinutou hniezdnou nažinou, štádium 2 v čase znášania vajec. Západná hranica jeho hniezdného výskytu sa nachádza v povodí rieky Hornád (Mošanský & Danko 2002). V Slovenskom krase je slávik veľký pravidelný jarný transmigrant na ornitologickom stacionári v Drienovci (Olekšák et al. 2007a, b, 2008, Fulín et al. 2008). Na jarnom ťahu sa tu pravidelne vyskytuje od konca apríla (najskôr 20. 4. 2008) do prvej májovej dekády. Najneskôr tu bol zaznamenaný 15. 5. 2007, kedy samec so zdurenou kloakou sa počas dňa výrazne akusticky prejavoval. Pri ďalších odchytoch v hniezdom období však už zistený nebol (M. Olekšák, nepubl.).

Pod'akovanie

Za poskytnutie údajov patrí pod'akovanie Monike Gálffyovej a Petrovi Krišovskému a za pomoc pri terénnych prácach na Perínskych rybníkoch Eve Sitásovej.

Literatúra

ŠKOPEK J. & CEPÁK J. 2008: Slávik modrák (*Luscinia svecica*). — Pp.: 375. In: CEPÁK J., KLVAŇA P., ŠKOPEK J., SCHRÖPFER L., JELÍNEK M., HOŘÁK D., FORMÁNEK J., & ŽÁRYBNICKÝ J. (eds.): Atlas migrace ptáků České

Obr. 1. Rybár sivý (*Sterna sandvicensis*) na Hrhovských rybníkoch (Foto: M. Fulín).

Fig. 1. Sandwich Tern (*Sterna sandvicensis*) at Hrhov ponds (Photo by M. Fulín).

Obr. 2. Šašiniarik tenkozobý (*Acrocephalus melanopogon*), Perín 2009 (Foto: M. Fulín).

Fig. 2. Moustached Warbler (*Acrocephalus melanopogon*) at Perín in 2009 (Photo by M. Fulín).

Obr. 3. Slávik modrák stredoeurópsky (*Luscinia svecica cyanecula*), samec na Períne. (Foto: M. Fulín).

Fig. 3. Bluethroat (*Luscinia svecica cyanecula*), a male at Perín (Photo by M. Fulín).

- republiky a Slovenska. Aventinum, Praha.
- DANKO Š. 2002: Rybár sivý (*Sterna sandvicensis*). — Pp.: 334. In: DANKO Š., DAROLOVÁ A. & KRIŠTÍN A. (eds.): Rozšírenie vtákov na Slovensku. VEDA, Bratislava.
- DRAVECKÝ M., PAČENOVSKÝ S. & TAKÁČ K. 1988: Spoločenstvo spevavcov (Passeriformes) Chýmskych rybníkov a poznámky k avifaune tohto územia v roku 1986. — Haja 3-4: 17–28.
- FULÍN M., HUDEC I., SITÁŠOVÁ E., SLOBODNÍK V. & SABO P. 1995: Vertebratofauna Hrhovských rybníkov. — Pp.: 41–46. In: IUCN 1995: Environmentálno-ekonomické vyhodnotenie funkcií a hospodárenia v rybníkoch na Slovensku. Nadácia IUCN Slovensko & IUCN, Gland & Cambridge.
- FULÍN M., OLEKŠÁK M., GÁLFFYOVÁ M., PJENČÁK P. & MATIS Š. 2008: Správa z jari 2008. Ornitologický stacionár Drienovec. — http://www.vtaky.sk/drienovec/download/sprava_jar_2008.pdf
- GAJDOŠOVÁ A. & OLEKŠÁK M. 2002: Avifauna Turnianskeho rybníka v rokoch 2001–2002. — Pp.: 133–138. In: MIDRIAK R. (eds.): Biosférické rezervácie na Slovensku – IV. Zborník referátov zo 4. národnej konferencie o biosférických rezerváciách SR, Technická univerzita, Zvolen.
- KOČIAN L. 2002: Slávik modrák (*Luscinia svecica*). — Pp.: 465–466. In: DANKO Š., DAROLOVÁ A. & KRIŠTÍN A. (eds.): Rozšírenie vtákov na Slovensku. VEDA, Bratislava.
- MOŠANSKÝ L. & DANKO Š. 2002: Slávik veľký (*Luscinia luscinia*). — Pp.: 461–463. In: DANKO Š., DAROLOVÁ A. & KRIŠTÍN A. (eds.): Rozšírenie vtákov na Slovensku. VEDA, Bratislava.
- OLEKŠÁK M., PJENČÁK P., FULÍN M. & MATIS Š. 2007a: CES Drienovec – výsledky hniezdnej sezóny 2006. — http://www.vtaky.sk/drienovec/download/CES_report_2006.pdf
- OLEKŠÁK M., PJENČÁK P., FULÍN M. & MATIS Š. 2007b: CES Drienovec – výsledky hniezdnej sezóny 2007. — http://www.vtaky.sk/drienovec/download/CES_report_2007.pdf
- OLEKŠÁK M., PJENČÁK P., FULÍN M. & MATIS Š. 2008: CES Drienovec – výsledky hniezdnej sezóny 2008. — http://www.vtaky.sk/drienovec/download/CES_report_2008.pdf
- TRNKA A. & ČAPEK M. 2002: Šašiniarik tenkozobý (*Acrocephalus melanopogon*). — Pp.: 495–497. In: DANKO Š., DAROLOVÁ A. & KRIŠTÍN A. (eds.): Rozšírenie vtákov na Slovensku. VEDA, Bratislava.

Došlo: 28. 7. 2009

Prijaté: 26. 9. 2009